

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายดำรงค์ รามแก้ว

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๓๒/๓ ม. ๕ ต. บาละ อ. กาบัง จ. ยะลา

โทรศัพท์ ๐๙๓-๖๔๓๘๐๙๙ Facebook ดำรง รามแก้ว Line ๐๙๓-๖๔๓๘๐๙๙

เกิด พ.ศ. ๒๕๔๕ ปัจจุบันอายุ ๗๓ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

สถาบันการศึกษา โรงเรียนบ้านปาลัส อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๕๔,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ทุเรียน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย การปลูกต้นทุเรียน และจัดทำแปลงต้นแบบ "แปลงแสงไฟ" เพื่อป้องกันและไล่ล่อหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ปลูกพืชเสริม ได้แก่ แก้วมังกร มะนาว ลำไยคริสตัล และพริกไทย มีศาลาการเรียนรู้ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดกิจกรรมฝึกอบรม และฐานการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้ แปลงเรียนรู้ได้รับมาตรฐานกำหนด GAP แปลงเรียนรู้ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และขยายผลสู่เกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

๓. **ฐานเรียนรู้** จำนวน ๙ **ฐานเรียนรู้** ประกอบด้วย ฐานที่ ๑ สหกรณ์ (การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรแบบสหกรณ์) ฐานที่ ๒ พัฒนาที่ดิน (การตรวจวิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมัก) ฐานที่ ๓ การยางแห่งประเทศไทย (การปลูกพืชเสริมเพิ่มรายได้) ฐานที่ ๔ ตรวจบัญชี (การจัดทำบัญชี) ฐานที่ ๕ ชลประทาน (ระบบน้ำอัจฉริยะ) ฐานที่ ๖ ประมง (การสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อปลาและการแปรรูปอาหารจากปลาน้ำจืด) ฐานที่ ๗ ปศุสัตว์ (การเลี้ยงไส้เดือน ให้อาหารสัตว์) ฐานที่ ๘ ศวพ. (การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า) ฐานที่ ๙ เกษตร (การเรียนรู้ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช/การใช้สารชีวภัณฑ์)

๔. **หลักสูตรการเรียนรู้** จำนวน **หลักสูตร** ประกอบด้วย **หลักสูตรหลัก** จำนวน ๘ **หลักสูตร** ประกอบด้วย **หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียน** เทคนิคการจัดการแปลง การให้น้ำ ปุ๋ย และการตัดแต่งกิ่ง การจัดการผลผลิตให้ได้คุณภาพ **หลักสูตรการเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า** วิธีการเพาะเลี้ยง การใช้เห็ดนางฟ้าเป็นอาหารสัตว์ และบำรุงดิน **หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์น้ำเบื้องต้น** การเลี้ยงปลาน้ำจืด การจัดการบ่อเลี้ยง และการแปรรูปอาหารจากปลา **หลักสูตรบังคับ** จำนวน ๓ **หลักสูตร** ประกอบด้วย **หลักสูตรการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช / การใช้สารชีวภัณฑ์** การใช้สารชีวภาพแทนสารเคมี การควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) **หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตการทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์** การจัดการทรัพยากรในสวนให้เกิดประโยชน์สูงสุด **หลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม** การบันทึกรายรับรายจ่าย การวิเคราะห์ต้นทุน กำไร ขาดทุน **หลักสูตรเสริม** จำนวน ๓ **หลักสูตร** ประกอบด้วย **หลักสูตรการจัดการระบบน้ำ** การติดตั้งและควบคุมระบบน้ำสปริงเกอร์ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ **หลักสูตรการปลูกพืชเสริมในสวนไม้ผล** การปลูกผัก สมุนไพร หรือพืชแซมเพื่อเพิ่มรายได้ การเลือกชนิดพืชให้เหมาะกับพื้นที่

๔.๑ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการจัดการแปลงปลูกทุเรียนอย่างถูกต้อง
๒. เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของทุเรียนให้ได้มาตรฐานตลาด
๓. เพื่อส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้สารเคมีโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

เนื้อหาการเรียนรู้

การเลือกพันธุ์ทุเรียนที่เหมาะสมกับพื้นที่ การจัดเตรียมแปลงปลูกและการปลูกอย่างถูกวิธี การจัดการธาตุอาหารและการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการตัดแต่งกิ่งและควบคุมปริมาณผล การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้แสงไฟและสารชีวภัณฑ์ แนวทางการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพผลผลิต การคัดเกรดและเตรียมผลผลิตเพื่อจำหน่ายตลาดคุณภาพ

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

การเรียนรู้ภาคทฤษฎีในศาลาการเรียนรู้ การเรียนรู้ภาคปฏิบัติในแปลงต้นแบบทุเรียน การสาธิตเทคโนโลยีแสงไฟไล่หนอนเจาะเมล็ด การใช้ฐานการเรียนรู้เฉพาะด้าน เช่น ฐานระบบน้ำอัจฉริยะ ฐานการลด

ต้นทุน ฐานชีวภัณฑ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบกับผู้เข้าร่วม การประเมินความรู้ก่อนและหลังเรียน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ประธาน ศพก.เครือข่ายได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกและเกษตรกรต้นแบบ วิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพ ก่อนนำประเด็นเข้าสู่เวทีปรึกษาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้เสนอแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของศูนย์ฯ โดยกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน พร้อมบูรณาการทรัพยากรจากหลายภาคส่วน ทั้งนี้ ได้กำหนดกลไกสื่อสารต่อชุมชน เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และตรวจสอบได้

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ประธานคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับแปลงใหญ่ และเกษตรอำเภอ จัดประชุมเพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ ตามแผนดังนี้

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	สถานที่	ระยะเวลา												หมายเหตุ
					ดำเนินการ	ต.ค.๖๗	พ.ย.๖๗	ธ.ค.๖๗	ม.ค.๖๘	ก.พ.๖๘	มี.ค.๖๘	เม.ย.๖๘	พ.ค.๖๘	มิ.ย.๖๘	ก.ค.๖๘	ส.ค.๖๘	
๑.เตรียมการ																	
-ติดตามเยี่ยมเยือน ศพก./ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานในเชิงพื้นที่				ศพก.	←												→
-จัดทำแผนประชุม/วาระการประชุม				ศพก.	←→												
-ประชุมคณะกรรมการ ศพก./แปลงใหญ่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				ศพก.							←→						
-สรุปผล/ถอดบทเรียนปัญหาอุปสรรคของปี ๖๗				ศพก.		←→											
-จัดทำแผนพัฒนาศูนย์				ศพก.		←→											
-ปรับปรุงหลักสูตร/แผนอบรม				ศพก.		←→											
-แนวทางการปรับปรุงศูนย์และฐานเรียนรู้-ศูนย์เครือข่าย				ศพก.		←→											
๒.การพัฒนาศูนย์																	
-ปรับภูมิทัศน์				ศพก.	←												→
-ทบทวน/ปรับปรุงข้อมูลความรู้ วิชาการ				ศพก.	←												→
-พัฒนา ศพก.	๑	ศูนย์		ศพก.											←→		
-พัฒนาศูนย์เครือข่ายอื่นๆ	๑	ศูนย์		ศพก.											←→		
-ประเมินศักยภาพ ศพก. หลัก	๑	ศูนย์	๒,๕๐๐	ศพก.				๖									
๓.การให้บริการ																	
-เปิดให้บริการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑๒	ครั้ง		ศพก.	←												→
-ให้บริการสถานที่/วิทยากรอบรมกับหน่วยงานอื่น ๆ	๑๒	ครั้ง		ศพก.	←												→
-ติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช	๒๔	ครั้ง		ศพก.	←												→
-ติดตามสถานการณ์การเจริญเติบโตพืช/ ดอก/ ผล	๒๔	ครั้ง		ศพก.	←												→
๔.การอบรมเกษตรกร																	
- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ	๑๐	ราย	๗,๕๐๐	ศพก.				๒๐					๖			๓	
- ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่	๑๐	ราย	๔๐๐๐	ศพก.								๒๒			๓		
๕.การติดตาม สรุป รายงาน																	
-ติดตามเยี่ยมตามระบบ	๒๔	ครั้ง		ศพก.	←												→
-สรุปผล/รายงาน	๑	ครั้ง		ศพก.													←→

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เดิมทีการทำเกษตรของประธาน ศพก. อาศัยความรู้จากประสบการณ์และวิถีเดิมของครอบครัว แม้จะพอเลี้ยงชีพได้ แต่ยังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ต้นทุนสูง เสี่ยงต่อโรคและแมลง และราคาผลผลิตผันผวน เมื่อได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมและเรียนรู้จาก ศพก. และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เช่น การวิเคราะห์ดิน การให้น้ำโดยใช้ระบบ

สปริงเกอร์ การใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน เช่น การใช้แสงไฟล่อ และไล่ผีเสื้อกลางคืนป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน แร้งบันดาลใจสำคัญมาจากความต้องการ ยกระดับคุณภาพชีวิตครอบครัว และ สร้างความมั่นคงในอาชีพ รวมทั้งต้องการให้การทำการเกษตรของตนเป็นตัวอย่างให้ชุมชน เห็นว่าการปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรให้ทันสมัย สามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และรักษาสิ่งแวดล้อมได้พร้อมกัน จึงตัดสินใจเริ่มใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีอย่างจริงจังในแปลงของตน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ต้นทุนการผลิตสูง ราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ และคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐานตลาด การจัดการแบบเดิมไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้สม่ำเสมอ ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชรุนแรงขึ้น เกิดจากสภาพอากาศแปรปรวนและการใช้สารเคมีซ้ำ ๆ จนเกิดการดื้อยา สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) ฤดูกาลเพาะปลูกไม่แน่นอน ฝนทิ้งช่วงหรือฝนตกหนักผิดปกติ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การลดการระบาดของศัตรูพืช ใช้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา บาซิลลัสซับทิลิส และใช้แสงไฟล่อ และไล่ผีเสื้อกลางคืนป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ตรวจสอบสม่ำเสมอ เพื่อวางแผนควบคุมอย่างรวดเร็ว

การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ ใช้พันธุ์พืชคุณภาพสูง/พันธุ์ต้านทานโรค ปลูกตามระยะที่เหมาะสม และจัดการทรงพุ่มให้ได้รับแสงและอากาศถ่ายเทเพียงพอ ใช้ปุ๋ยและธาตุอาหารเสริมตามช่วงการเจริญเติบโตของพืช

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้รับรองมาตรฐาน GAP ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ยกตัวอย่างเช่น การนำแอปพยากรณ์อากาศมาใช้ในการคำนวณวันล่องหน้าในการวางแผน พ่นสารป้องกัน และกำจัดหนอนเจาะผล และแมลงต่างๆ ภายในแปลงทุเรียน

วิเคราะห์ความเสี่ยงการระบาดของศัตรูพืช ใช้ข้อมูลพยากรณ์อากาศร่วมกับความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับวงจรชีวิตของศัตรูพืช เช่น หนอนเจาะผล หรือเพลี้ยไฟ ซึ่งมีระบาดในช่วงอากาศร้อนขึ้น กำหนดช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อวางแผนพ่นสารหรือใช้วิธีป้องกันอื่น ๆ

วางแผนและกำหนดวันปฏิบัติการ กำหนดวันพ่นสารหรือใช้วิธีควบคุมศัตรูพืชล่วงหน้า โดยหลีกเลี่ยงช่วงฝนตกหรือความชื้นสูงเกินไป จัดตารางงานให้สอดคล้องกับแผนการดูแลสวน เช่น การตัดแต่งกิ่ง การให้น้ำ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การเก็บตัวอย่างดิน ที่ความลึก ๑๕ - ๓๐ เซนติเมตร ตรวจวิเคราะห์ pH N P K อย่างง่ายโดยศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ตำบลบालะ เมื่อวิเคราะห์อย่างง่ายแล้ว นำมาตีความและทำการผสมปุ๋ยสั่งตัดโดยใช้แม่ปุ๋ย ๔๖-๐-๐, ๐-๐-๖๐, ๑๘-๔๖-๐

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ทุเรียน พื้นที่ปลูกจำนวน ๙ - ๐ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ยางพารา พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๔ - ๐ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) แก้วมังกร พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๐ - ๕๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๔) มะนาว พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๑ - . (ไร่-งาน-วา)

๑.๕) พืชผักสวนครัว พื้นที่ปลูกจำนวน ๐ - ๑ - ๕๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตุ๊ก จำนวน ๑ (หน่วย บ่อซีเมนต์)

๓) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ชันโรง จำนวน ๑๐ (หน่วย ลัง)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ๓ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ทุเรียน	เป็นเงิน	๑,๕๐๐	บาท/ไร่
--------------	----------	-------	---------

๑.๒) ยางพารา	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
--------------	----------	-----	---------

๑.๓) ไม้ผลอื่นๆ	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
-----------------	----------	-----	---------

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๕๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๑๒,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ทุเรียน ยางพารา พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้วันละ ๔๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ทุเรียน ยางพารา พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑,๕๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ทุเรียน ยางพารา พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๒,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ทุเรียน ยางพารา พืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๕๔,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง มีความรู้และทักษะในการทำการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและการจัดการศัตรูพืชอย่างเหมาะสม ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงขึ้น ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนและขายผลผลิตคุณภาพ มีความมั่นใจในการวางแผนการผลิตและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น ได้เรียนรู้แนวทางการทำเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากแปลงเรียนรู้และฐานเรียนรู้ ลดการใช้สารเคมีและมีการจัดการศัตรูพืชอย่างปลอดภัย ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง เกิดการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เทคนิค และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกษตรกรรายอื่นสามารถนำแนวทางไปต่อยอด เพิ่มผลผลิต และลดความเสี่ยงด้านการผลิต

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน ชุมชนมีพื้นที่ต้นแบบการทำเกษตรตามหลักวิชาการและนวัตกรรม ลดปัญหาละพิษจากการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เกิดการสร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชนจากการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูป เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกชุมชน หน่วยงานรัฐ และเอกชนในการพัฒนาการเกษตร ส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชนให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพและปลอดภัย

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การจัดการศัตรูพืชอย่างปลอดภัย ใช้ IPM (Integrated Pest Management) และชีววิธี เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บาซิลลัสซับทิลิส หรือศัตรูธรรมชาติ แทนการพึ่งสารเคมีอย่างเดียว ลดการระบาดของโรคและแมลงโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและแมลงประโยชน์

การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ลดใช้พืช และสร้างที่อยู่อาศัยของแมลงประโยชน์ ปลูกพืชร่วม/ไม้แซมที่ไม่แข่งขันมากกับพืชหลัก เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในแปลง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การรักษาคุณภาพดิน ใช้ปุ๋ยและธาตุอาหารตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้ไม่ใส่ปุ๋ยเกินความจำเป็น ลดสารตกค้างในดินส่งเสริมการเพิ่มอินทรีย์วัตถุและความสมบูรณ์ของดิน

การลดผลกระทบต่อน้ำแล้งจากสารเคมี การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรคและแมลง แทนการใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่อง

การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ปลูกพืชร่วมและไม้แซมในแปลง เพิ่มแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของแมลงประโยชน์และสัตว์เล็ก ส่งเสริมสมดุลระบบนิเวศภายในแปลงและชุมชน

การสร้างพื้นที่ต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ใน ศพก. เป็นตัวอย่างการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เกษตรกรรายอื่นสามารถศึกษาและนำแนวทางไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรในระดับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงานของ ศพก. นำข้อมูลพื้นฐานไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกิจกรรมส่งเสริมเกษตรกร ใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรรายอื่น สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำการปรับปรุงการผลิตตามสภาพพื้นที่จริง อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้คนในอำเภอกาบัง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ การเป็นจุดอบรมและฐานเรียนรู้

จัดแปลงต้นแบบ/แปลงเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาศึกษาวิธีการทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยี เตรียมสื่อการเรียนรู้ เช่น ป้ายอธิบาย เปิดโอกาสให้เกษตรกรทดลองปฏิบัติจริงในแปลง เช่น การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช การใช้แสงไฟป้องกันหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน การจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน รับกลุ่มเกษตรกร ศึกษาดูงานจากชุมชนใกล้เคียงหรือจากหน่วยงานต่าง ๆ นำเสนอแปลงต้นแบบและเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ เช่น ระบบน้ำอัจฉริยะ การปลูกพืชพันธุ์ต้านทานโรค ตอบคำถามและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถนำแนวทางไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน การทำหน้าที่วิทยากรถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค และนวัตกรรมการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน ให้คำแนะนำเฉพาะรายบุคคลหรือกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ผลลัพธ์และประโยชน์ เกษตรกรได้รับความรู้และทักษะใหม่ สามารถปรับใช้เทคโนโลยีและหลักวิชาการในแปลงของตน แปลงเรียนรู้/ฐานเรียนรู้กลายเป็นแหล่งต้นแบบสำหรับชุมชนและหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุน เพิ่มโอกาสให้ผลผลิตมีคุณภาพสูงขึ้น ลดต้นทุน และยกระดับความยั่งยืนของการเกษตร

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ให้คำปรึกษาและแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการพืช การใช้ปุ๋ย การควบคุมศัตรูพืช และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม ช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในแปลง เช่น โรคพืช แมลงศัตรูพืช ปัญหาดิน น้ำ หรือผลผลิตไม่ตรงตามเป้าหมาย แนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาตามหลักวิชาการ เช่น การปรับสูตรปุ๋ย การใช้ชีวภัณฑ์ หรือปรับวิธีการจัดการแปลง เกษตรกรได้รับความช่วยเหลืออย่างตรงจุดและสามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ความเสียหายต่อผลผลิตและต้นทุนการผลิต สร้างความเชื่อมั่นในบทบาทของ ศพก. ในการสนับสนุนเกษตรกรและชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

รวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพืชเศรษฐกิจ ปัญหาสภาพอากาศ โรคและแมลงศัตรูพืช ราคาผลผลิต และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เผยแพร่ข้อมูลให้เกษตรกรผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ป้าย ข่าวประชาสัมพันธ์ กลุ่มไลน์ หรือสื่อดิจิทัล จัดทำเอกสารและคู่มือสรุปแนวทางปฏิบัติที่เข้าใจง่าย เช่น คู่มือการใช้ปุ๋ย การใช้ชีวภัณฑ์ การจัดการศัตรูพืช การให้บริการด้านวิชาการเกษตร ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร เช่น การวิเคราะห์ดิน การจัดการน้ำ การปลูกพืชพันธุ์ต้านทานโรค การควบคุมศัตรูพืชแบบ IPM จัดอบรมหรือเสวนาเชิงปฏิบัติการ ให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ชุมชนสามารถนำไปปฏิบัติจริง ให้คำปรึกษาเฉพาะรายบุคคลหรือกลุ่มเกษตรกรเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต การปรับปรุงผลผลิต และการลดต้นทุน ผลลัพธ์และประโยชน์ เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลและความรู้ที่ทันสมัย สามารถปรับใช้ในการทำเกษตรได้อย่างถูกต้อง เพิ่มทักษะและความเข้าใจในการจัดการแปลงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานสนับสนุน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การศึกษาดูงานแปลงต้นแบบ เปิดโอกาสให้เกษตรกรจากชุมชนอื่นมาเยี่ยมชมแปลงต้นแบบ เรียนรู้เทคนิคและวิธีการที่ประสบความสำเร็จ การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ศพก. ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและติดตามการปฏิบัติของเกษตรกรในพื้นที่อย่างใกล้ชิด

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ การร่วมมือกับชุมชน

การร่วมมือกับชุมชน ประสานงานกับเกษตรกรและกลุ่มชุมชนเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการด้านการเกษตร จัดกิจกรรมฝึกอบรม แปลงเรียนรู้ หรือฐานเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและแนวทางการเกษตรที่เหมาะสม ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน สนับสนุนการจัดทำโครงการชุมชน เช่น การปรับปรุงดิน น้ำ การจัดการศัตรูพืช และการปลูกพืชหมุนเวียน

การร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ ประสานงานกับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ศบกต. และหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ร่วมวางแผนและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดอบรม การติดตามแปลงต้นแบบ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไบบ้าง

การบริหารจัดการและประสานงาน ประสานงานกับกรรมการ ศพก. สมาชิกเกษตรกร และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง กำกับและติดตามการดำเนินงานของศูนย์ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

การส่งเสริมและขยายผลองค์ความรู้ เป็นผู้นำในการถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวทางการปฏิบัติที่ดีให้แก่เกษตรกร สนับสนุนการจัดอบรม ศึกษาดูงาน ในแปลงเรียนรู้ ส่งเสริมการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรรายอื่นในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและให้คำปรึกษา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาการผลิตของเกษตรกร เช่น ดิน น้ำ โรคแมลง และต้นทุนการผลิต รับฟังข้อร้องเรียนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางแก้ไขอย่างเหมาะสม ติดตามผลการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การยกระดับความรู้ของเกษตรกรในพื้นที่

เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตที่ถูกต้อง สามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การเกษตรที่เปลี่ยนแปลงได้

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ศพก. เป็นเวทีที่รวมพลังเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และชุมชน ให้มาร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ

การเป็นแหล่งต้นแบบการเรียนรู้ ได้ถ่ายทอดและขยายผลองค์ความรู้ไปยังเกษตรกรรุ่นใหม่ นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการเกษตร

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การนำเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมมาใช้ ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการ

ทำหน้าที่ในฐานะ ประธานคณะกรรมการ ศพก. และเป็นตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่ มีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการเกษตร ทำหน้าที่เป็น วิทยากรถ่ายทอดความรู้ และจัดกิจกรรมอบรม/ศึกษาดูงาน ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบไม่เป็นทางการ ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในพื้นที่ในฐานะ ผู้นำทางความคิด เป็นผู้ที่เกษตรกรสามารถเข้ามาขอคำปรึกษาเรื่องการทำการเกษตร ปัญหาการผลิต และการแก้ไขปัญหาหน้างาน ใช้ประสบการณ์ตรงและความเชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติ ที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้จริง ทำงานด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อ และจิตอาสาในการช่วยเหลือเกษตรกรและชุมชน โดยไม่ได้มุ่งหวังผลตอบแทน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

สละเวลา ส่วนตัวเพื่อทำงานด้านการเกษตรและการพัฒนาชุมชน เช่น การจัดประชุม การอบรม การลงพื้นที่ติดตามปัญหาเกษตรกร แม้บางครั้งจะกระทบต่อเวลาส่วนตัวหรือครอบครัว

สละร่างกายและความรู้ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา ทั้งการให้คำปรึกษา การสาธิตวิธีแก้ปัญหา และการติดตามผล โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สละโอกาสส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เช่น การเลือกเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และการเป็นผู้นำประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนได้รับการสนับสนุน

เป็นแบบอย่างของความเสียสละ ที่สร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่และเกษตรกรรายอื่น ๆ หันมามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ไม่หยุดพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้อื่นได้

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางสาวอินสชา พิทักษ์ฉนวน เกษตรอำเภอกาบัง

นางสาวณิชากร ศรประสิทธิ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาววรรณิ คาเร้ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

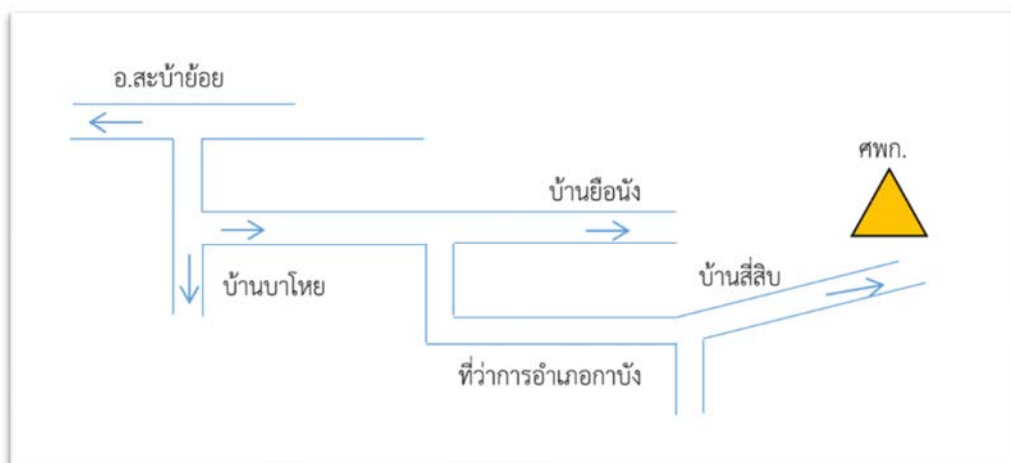
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเกษตรกรต้นแบบหรือผู้มีบทบาทสำคัญ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ด้านข้อมูลและเอกสาร ข้อมูลจากเกษตรกรไม่ครบถ้วน หรือไม่เป็นระบบ ขาดการบันทึกผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ติดตามยาก

แผนที่ทางไปศูนย์เรียนรู้ :

แผนที่ไป ศพก.หลัก